

Andrzej Kaszubkiewicz

Nowa osłona nad relikdami wczesnoromańskiego palatium na Ostrowie Lednickim

Studia Lednickie 9, 349-350

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Kaszubkiewicz

NOWA OSŁONA NAD RELIKTAMI WCZESNOROMAŃSKIEGO PALATIUM NA OSTROWIE LEDNICKIM

Problem wymiany zadaszenia osłaniającego relikty palatium lednickiego istniał od szeregu lat. Podstawową wadą konstrukcji, zainstalowanej na Ostrowie Lednickim w 1978 roku była niewystarczająca osłona obiektu przed wodami opadowymi. Dlatego od co najmniej kilkunastu lat czyniono próby opracowania nowego projektu. Największe szanse na realizację miały propozycje projektowe z końca lat 90. XX wieku. Wyłoniony w wyniku konkursu, zorganizowanego dla studentów ASP, zwycięski projekt Adama Lorenca przykrywał budowlę wodoodporną tkaniną naciągniętą na stalowe rusztowanie ukształtowane w bryłę dachu budowli. Drugi projekt, profesora architekta Aleksandra Grygorowicza, zakładał osłonę całej budowli szklaną strukturą, odtwarzającą całkowitą architekturę pałacu. Brak środków i kontrowersje konserwatorów uniemożliwiły realizację jednej z tych propozycji.

W końcu roku 2004 zaistniały warunki zmiany tej sytuacji. Urząd Marszałkowski rozpoczął realizację programów ze środków Unii Europejskiej. Muzeum na Lednicy zostało włączone w te programy. Po zapewnieniu środków na realizację projektów, przygotowano założenia projektowe na rozbudowę i modernizację trzech rezerwatów archeologicznych: Ostrowa Lednickiego, Gieczu i Grzybowo. Rozpisano przetarg na wykonanie dokumentacji projektowej dla każdego z rezerwatów.

Rezerwat - Ostrów Lednicki, w którego programie była również rozbudowa nowej osłony ruin, realizowała Pracownia Projektowa: Architekt Wojciech Kolesiński w Poznaniu. Projekt rozbudowy rezerwatu w Gieczu opracowała Autorska Pracownia Architektoniczna Liliana Puzo – Piła, zaś dokumentację na rozbudowę rezerwatu w Grzybowie przygotowała Pracownia Projektowa J.P. Woźny – Poznań. Projekt rozbudowy trzech rezerwatów otrzymał wspólną nazwę „Rozbudowa i modernizacja rezerwatów archeologicznych dotyczących początków Państwa Polskiego – Ostrów Lednicki, Giecz, Grzybowo”. Projekt ten został w 2007 roku włączony do programu Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny jako kluczowy na lata (2007-2013).

Niespodziewanie jednak w roku 2006 zaistniała korzystna sytuacja, która umożliwiła Muzeum przystąpienie do realizacji najważniejszego z elementów w rezerwacie Ostrów Lednicki - zadaszenia nad ruinami palatium. Stało się to w wyniku

wizyty Konserwatora Generalnego Zabytków Tomasza Merty, który uczestniczył w obchodzonych na Ostrowie Lednickim Międzynarodowych Dniach Dziedzictwa Archeologicznego.

Pogarszający się stan techniczny osłony w wyniku huraganowych wiatrów, jakie miały miejsce w końcu roku (2006), skłonił władze konserwatorskie do natychmiastowego działania. Późną jesienią z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymaliśmy środki finansowe na realizację pierwszego etapu budowy nowej osłony, tj. wykonanie konstrukcji nowego zadaszania. Wybrano w trybie z wolnej ręki (brak było czasu na inny tryb) firmę wykonawczą - Grażyna, Ireneusz Brzechwa z Obornik Wielkopolskich. Dzięki gotowym projektom unijnym i istniejącym pozwoleniom na budowę można było natychmiast przystąpić do realizacji zadania. Autorami nowego zadaszania byli: arch. Andrzej Kurzawski, arch. Wojciech Kolesiński i arch. Mariusz Gramowski. Pierwszy etap zakończył się z końcem roku 2006 dostarczeniem do Muzeum konstrukcji stalowej.

W drugim etapie, wiosną 2007, roku przystąpiono do prac przy wzmacnianiu fundamentów (poprzedzone ratowniczymi badaniami archeologicznymi). W kwietniu przewożono zaprawę cementową. Ta operacja okazała się bardzo trudna z uwagi na jedyny środek lokomocji jakim był prom o ograniczonej nośności 4 ton. Dodatkowym utrudnieniem był wzmożony w 2007 roku ruch turystyczny dzięki dopłatom Ministra Oświaty do organizowanych przez szkołę wycieczek. W następnym miesiącu przystąpiono do rozbiórki starego zadaszania i równocześnie stawiania nowej konstrukcji. Takie postępowanie uwarunkowane było niewielkim urządzeniem dźwigowym, które należało przesunąć przy montażu kolejnych filarów.

W sumie na wyspę przewieziono i zamontowano 85 ton stali konstrukcyjnej, 30^{m³} betonu i 20 ton innych materiałów (pokrycie dachowe, świetliki i sufit podwieszany). Należało również wywieźć z wyspy zdemontowane zadaszanie z roku 1978 (ok. 45 ton).

Prace przebiegały bez specjalnych zakłóceń przy stałym nadzorze autorskim projektantów. 15 września Firma Brzechwa zgłosiła zakończenie robót i gotowość obiektu do eksploatacji. Obiekt został odebrany przez wszystkie służby: inspektora nadzoru, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Nadzór Budowlany.

W dniu 26 października odbyła się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia obiektu. Aktu poświęcenia dokonał w imieniu arcybiskupa Metropolity Gnieźnieńskiego – ks. J. Bogacz w obecności proboszcza dziekanowickiego - ks. Adama Sypniewskiego. Przecięcia wstęgi dokonała wicewojewoda poznański - Pani Ewa Krzyżanowska – Walaszczyk i wójt gminy Łubowo Andrzej Łozowski w obecności wielu gości, w tym muzealników i konserwatorów.

Nowe zadaszanie jest znacznie szersze i dłuższe od poprzedniego, ochrania również leżącą ścianę zachodnią palatium. Korzystne jest również to, że przez zamontowanie świetlików relikty palatium są dobrze oświetlone. W powszechnej ocenie nowa inwestycja została określona jako estetyczna i interesująca architektonicznie, a co najważniejsze skutecznie chroni obiekt przed wodami opadowymi.

Fot. 1 Osłona z roku 1978 (fot. W. Kujawa)
Photo 1. Schutz aus 1978 (Photo: W. Kujawa)

Fot. 2 Prace przy montażu nowej osłony (fot. A. Ziółkowski)
Photo 2. Arbeiten bei der Montage des neuen Schutzes (Photo: A. Ziółkowski)

Fot. 3 Uroczystość odsłonięcia i poświęcenia nowej inwestycji (fot. A. Ziółkowski)
Photo 3. Feier der Enthüllung und Einweihung der neuen Investition (Photo: A. Ziółkowski)

Fot. 4 Palatium lednickie pod nowym zadaszeniem (fot. M. Rezler)
Photo 4. Palatium aus Lednica unter neuer Abdachung (Photo: M. Rezler)